

Vi sluter oss inåt.

En kartläggning av hat och hot
mot Sveriges ungdomsrörelse

Epost: info@lsu.se

Tel: 08 - 672 66 70

Instagram & Twitter: [LSU_se](#)

**Facebook: [LSU - Sveriges ungdomsorganisationer](#)
[LSU.se](#)**

Ansvarig utgivare: [LSU - Sveriges ungdomsorganisationer](#)

Författare [Hampus Nilsson](#)

Layout: [Joakim Lindgren](#)

Illustrationer: [Martina Smith](#)

Tryck: [PÅ Media AB](#)

År: 2020

Ett stort tack!

Vill vi rikta ett stort tack till alla organisationer och engagerade som har deltagit i framtagandet av den här rapporten. Det är era insiktsfulla och modiga svar och resonemang som har möjliggjort arbetet. Att våga prata om utsattheten är ett första steg mot förändring, och det är precis det ni gjort genom er medverkan.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	5
Ta hotet på allvar!.....	7
Vad är hat och hot?.....	10
Utveckling åt fel håll.....	16
Vem hatar?.....	20
Vilka är konsekvenserna?.....	24
“Jag försöker bara gå vidare”	33
“Vi har en lista i våra huvuden”	37
Några korta tips.....	39
Litteraturlista.....	42

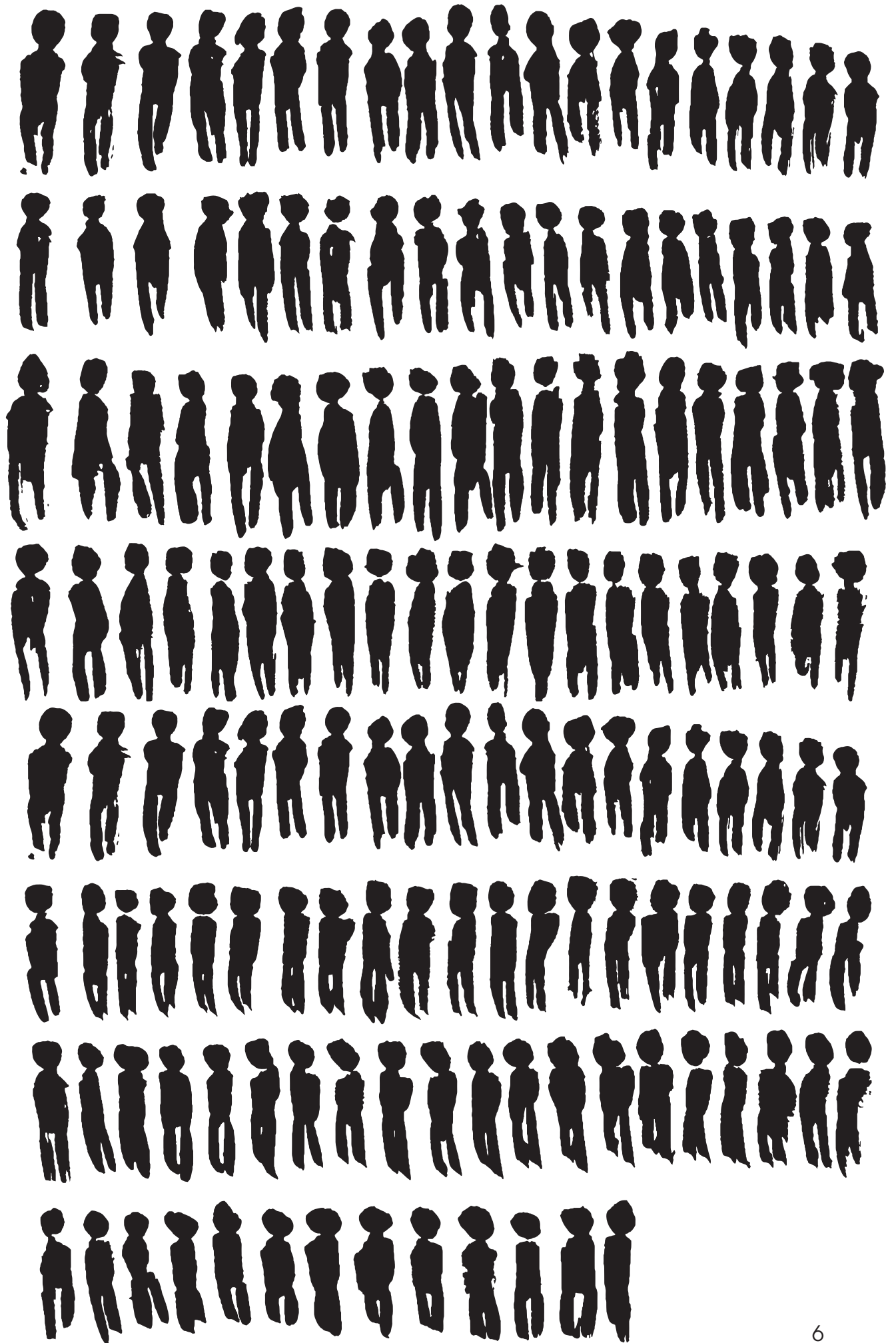
Sammanfattning

Hatet och hotet mot ungdomsrörelsen ökar. Det visar våra årliga medlemsundersökningar tydligt. När vi första gången ställde frågan 2017 svarade 20 procent av organisationerna att de utsätts för hat och hot (LSU 2019). I den senaste undersökningen från 2020 svarade 46 procent ja på samma fråga. Förtroendevalda och ordföranden är särskilt utsatta (LSU 2020). De som drabbas värst är kvinnor och de som tillhör någon minoritetsgrupp. Det är HBTQ-personer, företrädare som rasifieras, etniska minoriteter, personer med funktionsnedsättningar, och så vidare. Men hatet och hotet stannar inte vid de förtroendevalda. Oroväckande många rapporterar att kanslipersonal, medlemmar, deltagare och volontärer också drabbas.

Hatet och hotet mot ungdomsrörelsen förhöjs av åldersmaktsordningen där ungas utsatthet förstärks av faktumet att de är just unga. Unga röstbärare misskrediteras, baktalas och hatas av vuxna just eftersom de är unga. Åldersmaktsordningen särskiljer hatet mot barn- och ungdomsorganisationer från det som andra grupper utsätts för eftersom det alltid slår neråt. Det innebär ytterligare ett lager i makthierarkin som gör barn- och unga generellt till en mer utsatt grupp.

Den här rapporten visar att konsekvenserna av hatet och hotet är stora. För ungdomsrörelsens organisationer, för individerna, men också för demokratin. Nästan 20 procent av organisationerna har på olika sätt anpassat sin verksamhet på grund av hatet (LSU 2020). Det handlar om inställd medverkan på Almedalen och mässor, uteblivna debattartiklar, uteblivna inlägg på sociala medier, förändrade rutiner och ökade säkerhetskostnader. De som utsätts beskriver känslor av ensamhet och hopplöshet, men verkar också normalisera situationen. De försöker förtränga och gå vidare. För många har hatet blivit en del av vardagen – det kommer med uppdraget, säger man. Vi ser också hur hatet motverkar det hållbara engagemanget. Det leder till ökad negativ stress och oro förtroendevalda och medlemmar och hämmar deras möjligheter att engagera sig för de frågor som de tycker är viktiga, intressanta och roliga.

Det är så här ungdomsrörelsens demokratiska utrymme krymper, steg för steg, en inställd aktivitet i taget. Det fria ordet faller inte med en smäll, det drar sig långsamt och försiktigt tillbaka. En inställd aktivitet märks inte, inte heller två. Det märks kanske inte ens att en hel organisation väljer bort all utåtriktad verksamhet. Men sammantaget är det så här en demokrati krymper. För demokrati är inte pappret yttrandefriheten, föreningsfriheten, eller mötesfriheten står skrivet på. Demokratin är de som varje dag använder friheterna – de som öppet talar om frågorna de brinner för, de som engagerar sig, de som skriver debattartiklar, håller möten, studiecirkel och sätter upp bokbord. Utan dessa är demokratin inget mer än en teoretisk pappersprodukt. Det är genom agerande som demokratin skapas och återuppskrivas, varje dag. **Det är dags att ta hotet på allvar.**

Ta hotet på allvar!

Den här rapporten handlar om hat och hot mot ungdomsrörelsens. Syftet är att få en inblick i hatet och hotet – vilka som utsätts, hur det påverkar personerna och organisationerna och vilka förutsättningar ungdomsrörelsen har för att hantera situationen. Genom att titta på hur det unga civilsamhället påverkas får vi dessutom inblick i hatet och hotets konsekvenser för demokratin, för ungas möjlighet att göra sina röster hörda och påverka samhällsutvecklingen.

Det mesta av det som skrivs i den här rapporten kommer från två källor. Den första är en enkätundersökning som vi tog fram tillsammans med Sifo. Den skickades under hösten 2019 till alla våra medlemsorganisationer och besvarades totalt av 153 personer. De flesta svarande var på olika sätt engagerade eller arbetade inom nationella förbund, och en mindre andel var engagerade inom lokala och regionala föreningar.

Den andra stora delen av materialet kommer från intervjuer med företrädare för barn- och ungdomsorganisationer. De flesta av intervjuerna gjordes med ordförande för nationella förbund och i vissa fall intervjuades styrelseledamöter och kanslipersonal. Intervjuerna genomfördes under hösten 2019 och innefattar representanter från organisationer med olika inriktningar, målgrupper, syften och förutsättningar. På önskemål av de intervjuade har vissa av personerna som deltog anonymiserats. Att prata öppet om hat och hot är känsligt och kan i värsta fall leda till än mer hat och hot.

Eftersom LSU på olika sätt följt hat och hot mot ungdomsrörelsen under ett par år har vi även använt tidigare rapporter och material som underlag för den här rapporten. Till exempel har vi under tre års tid kartlagt hat

och hot mot ungdomsrörelsen genom vår medlemsundersökning LSU Koll. Vi har även lyft frågan i rapporten *(O)likheter* (LSU 2019 b) där vi intervjuade representanter från de nationella minoriteternas och urfolkens ungdomsförbund. Genom LSU:s arbete med hållbart engagemang inom HEL-projektet (Hållbart Engagemang och Ledarskap) har vi under längre tid undersökt kopplingen mellan hat och hot, och negativ stress.

Avgränsning

Genom enkätundersökningar har vi fått en övergripande bild av hur utbrett problemet är, vilka som utsätts och vad de utsätts för. Genom intervjuerna får vi dessutom en djupare inblick i konsekvenserna av hatet och hotet - hur det upplevs, vilka konsekvenserna är och hur man arbetar för att hantera situationen.

Tillsammans utgör materialet ett nyckelhål in i ungdomsrörelsens utsatthet, hur man arbetar och vilka förutsättningar man har för att hantera hatet. Men ett nyckelhål är inget panorama. Det ger inte en heltäckande bild. Hat och hot är komplext och påverkar långt mer än ungdomsrörelsen och ungas engagemang. Problemen bottenar ofta i rasism, åldersdiskriminering, homofobi, funkofofi, i en rädsla för det okända och för det som avviker från ens egen världsbild och normer. De bottenar i ett hårdnande samtalsklimat, i krympande demokratiskt utrymme och i politisk polarisering.

Genom vårt nyckelhål kan vi inte studera allt det här. Problemen är alltför komplexa och djupt ingrodda i samhället. Vi fokuserar istället på en liten aspekt av helheten, nämligen hur hat och hot påverkar ungdomsrörelsen och ungas möjlighet till demokratisk organisering.

Inkludera ungdomsrörelsen!

Av de vi intervjuat kommer vissa från politiska partier, vissa från barnrättsorganisationer och etniska organisationer, andra från funkisrörelsen. Det de har gemensamt är att alla är företrädare för det unga civilsamhället, deltar i det offentliga samtalet, och, utsätts för hat och hot. Det är viktigt att komma ihåg att hat och hot inte enbart är kopplat till engagemang inom politiska partier utan drabbar många olika grupper och företrädare. Det här är en relevant poäng som ofta förbises i de politiska diskussionerna och åtgärderna.

Regeringens handlingsplan mot hat och hot, *Till det fria ordets försvar* från 2017, är ett exempel på detta. Där fokuseras på hat och mot folkvalda politiker, konstnärer och journalister. Civilsamhället lämnas utanför regeringens problembeskrivning. Istället beskrivs civilsamhället som en lösning på problematiken eftersom civilsamhället stärker och utvecklar det demokratiska samtalet och är en motkraft mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och andra grogrunder för hat och hot.

Det är förstås helt rätt att inkludera civilsamhället i lösningen och att tillsätta resurser för att vi ska kunna bidra till den offentliga debatten, producera kunskap och bistå med aktiviteter som motverkar hat och hot. Men för att kunna göra detta effektivt och hållbart måste Regeringen också erkänna civilsamhället som en utsatt aktör som liksom journalister, konstnärer och folkvalda har en demokratibärande funktion och är i särskilt behov av politiska åtgärder.

Det är bland annat detta vi vill belysa i den här rapporten - det unga civilsamhället är absolut en del av lösningen. Men en lösning som också utsätts, skadas och begränsas av hat och hot. Hotet mot ungdomsrörelsen måste tas på allvar!

Aida är ordförande för Grön Ungdom. Det har hon varit sedan februari 2019. Förutom Grön Ungdoms fokus på frågor som rör miljö och klimat har Aida länge engagerat sig för mänskliga rättigheter, en humanare flyktingpolitik och antirasism. Det är frågor som väcker starka reaktion och leder till att hon utsätts för mycket hat och hot, särskilt på nätet. Men Aidas upplevelse är att det sällan är hennes politiska åsikter som ger upphov till hatet och hotet. Det är hon själv, eller rättare sagt, hennes namn, bakgrund och utseende. Enligt Aida är det stor skillnad på hur hon och hennes språkrörskollega David blir behandlad. Att hon utsätts mer än sina partikollegor med svensk klingande namn är något hon upplevt länge:

“Jag var kongressombud 2015 med fyra andra personer och jag var den enda som hade utländskt namn. Och varje gång jag skrev något på Twitter, det kunde vara exakt samma sak som de andra skrev, så var det mot mig allt hat och hot kom.”

Något liknande hände när Aida precis blivit aktiv i partiet och tillsammans med ett par andra medlemmar i Grön Ungdom skrev en debattartikel i Nyheter24 om migration. Aida och den andra av artikelförfattarna som hade ett utländskt namn blev efter att artikeln publicerades uthängda på Nordiska Motståndsrörelsens hemsida. De blev mordhotade och trakasserade.

“Jag hörde av mig till den dåvarande sammankallande i förbundsstyrelsen. Och hon sa att det här måste vi polisanmäla. Vilket vi också gjorde. Och det här var faktiskt första gången som jag polisanmälde och det var för att avsändaren av hoten var så tydlig. Det var ju Nordiska Motståndsrörelsen och tydliga mordhot. Det var inte ett trollkonto eller ett anonymiserat konto. Men utredningen lades ner efter typ två dagar.”

Vad är hat och hot?

Innan vi går in i materialet behöver vi reda ut vad hat och hot faktiskt är. Och det är inte helt enkelt. Det som utsatta upplever som hat och hot är inte alltid detsamma lagstiftaren anser vara hat och hot. Och även när någon blivit utsatt i lagens mening är det svårt att få till en fällande dom. Många av dem som hatar och hotar gömmer sig bakom anonymiserade konton och även i fysiska situationer kan det vara svårt för offren att bevisa vad som sagts och gjorts. Ofta står ord mot ord.

Men för att de som utsätts ska få bättre förutsättningar att känna igen och anmäla brott är det viktigt att ha koll på vad lagen säger. Att anmäla är viktigt, inte minst som påverkansverktyg för att visa problemets omfattning och därigenom se till att tillräckliga resurser tilldelas rättsvårdande myndigheter. Vi börjar därför den här rapporten med en kort översikt av vad juridiken säger om hat och hot.

Demokratibrott

Juridiskt sett är det rätt knepigt att avgöra vilken typ av hat och hot som är straffbar. Juridiken på området är ganska snårig och inte helt lätt att förstå för den som inte är insatt.

En svårighet är att lagstiftningen kring hat och hot inte kan vara uttömmande. Det går inte att lista alla hatfulla uttryck och kränkande kommentarer som är olagliga. Därför måste domstolar ofta göra bedömningar i det enskilda fallet. Det kan göra det svårt att på förhand veta om man har blivit utsatt för ett brott. Dessutom är yttrandefriheten en av demokratins grundpelare - man måste kunna uttrycka sig ganska fritt om andra personer, även om det som uttrycks är sårande, elakt eller kränkande.

Polisen har börjat kategorisera brott som hotar någons grundlagsskyddade rätt att utöva sin yttrande-, informations-, mötes-, demonstrations-, förenings- och religionsfrihet som demokratibrott. Demokratibrott är ingen egentlig brottsrubricering utan används som ett samlingsord för olika brott som riskerar att tysta journalister, politiker och andra opinionsbildare, till exempel röstbärare från det unga civilsamhället. Inom demokratibrottsbegreppet finns flera brottsrubriceringar, bland annat förtal, förolämpning, olaga hot, ofredande, hets mot folkgrupp eller olaga hot. (polisen.se, demokratibrott)

En viktig sak att ha med sig är att det juridiskt sett inte görs någon skillnad på det hat och hot som sker på nätet och det som sker på skolgården, på arbetsplatsen eller under ett möte. (polisen.se, lagar och fakta) För att reda ut begreppen och få en översiktlig förståelse över juridiken kring hat och hot kommer vi nedan kortfattat gå igenom de här brottsrubriceringarna.

Kort om förtal

§ ”Den som utpekar någon såsom brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller eljest lämnar uppgift som är ägnad att utsätta denne för andras missaktning, dömes för förtal.”

Brottsbalken 5 kap. 1 §

Förtal handlar om att få någon att framstå som en dålig person i andra människors ögon. Det kan göras genom att sprida text, bild eller film som skadar offrets rykte. Det kan handla om att anklaga någon för att ha

ett begått brott eller sprida rykten som på andra sätt kan skada personens anseende. (MUCF 2014, s. 12-14)

Det kan till exempel vara förtal att lägga upp en Youtube-video där man säger att en person slår sin partner, eller att skriva ett blogginlägg där man hävdar att någon är alkoholist. Det spelar ingen roll om det som påstås är sant eller inte. Det avgörande är att budskapet sprids till en bredare krets och att det kan få andra att se ned på personen.

Det är de som sprider materialet som begår brottet. Om jag säger till en kompis att någon är alkoholist är alltså inte förtal eftersom jag då inte har spridit påståendet till en bredare krets. Men om min kompis i sin tur lägger upp en tweet där hen skriver att personen är alkoholist så kan hen ha gjort sig skyldig till förtal. Även de som re-tweetar hens tweet kan dömas eftersom de också sprider ryktet.

Däremot är inte allt som är kränkande också förtal. För det mesta är det tillåtet att sprida rena åsikter om andra, även om det som uttrycks är elakt eller sårande. Till exempel behöver det inte vara förtal att skriva en tweet där man beskriver en person som "dum och ful". Den typen av tyckande, där det ju inte finns något objektiva svar, skyddas av yttrandefriheten. (Mucf 2014, s.15-16)

- Förtal handlar kränkningar som kan skada någons rykte
- Det kan vara förtal även om det som sprids är sant
- Att sprida elaka "värdepåstående" om en person är ofta inte förtal
- Det är de som sprider kränkande material som gjort sig skyldiga till förtal

Kort om förolämpning

”Den som smädar annan genom kränkande tillmäle eller beskyllning eller genom annat skymfligt beteende mot honom, dömes för förlämpning.”

Brottsbalken 5 kap. 3 §

Till skillnad från förtal innebär brottet förolämpning inte att man skadar någons rykte genom att sprida kränkande uppgifter om personen. Förolämpning innebär att den kränkande kommentaren, bilden eller filmen riktats direkt till den utsatta. Förolämpning är alltså direkta kränkningar där uppsåtet är att skada någons självkänsla. (MUCF 2014, s. 18-20)

Att i ett dm skriva till någon att hen är en "hora" är därför inte förtal eftersom kränkningen riktades direkt mot offret. Däremot kan det vara förolämpning, vilket också är brottsligt och kan ge böter, och i ovanligt grova fall fängelse i upp till sex månader.

Förolämpning kan ses som särskilt allvarlig om motivet till kränkningen berör offrets etniska bakgrund, tro, sexuella läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck. Då räknas förolämpningen också som ett hatbrott vilket kan ge hårdare straff. Offret behöver själv inte känna att hen stämmer in i hatbrotts-kategorierna. Det räcker att gärningspersonen tror att hen gör det.

- Förolämpning är en kränkning som riktas direkt mot offret
- Syftet är att skada offrets självkänsla
- Hatbrott ses som särskilt allvarliga

Kort om hets mot folkgrupp

Den som i ett uttalande eller i ett annat meddelande som sprids hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck, döms för hets mot folkgrupp till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter.

Brottsbalken 16 kap. 8 §

Hets mot folkgrupp är en typ av hatbrott där man sprider förutfattande meningar om en grupp i samhället. Med folkgrupp menas grupper som anses vara särskilt utsatta och har en minoritetsställning i samhället. Det finns tre kriterier för att någon ska kunna dömas för hets mot folkgrupp.

För det första ska någon sprida ett meddelande eller uttalande. Det kan alltså inte vara ett meddelande som bara nås av en person. I domstolspraxis har det räckt att 8–10 personer har nåtts av det hatiska budskapet. Det avgörande är dock inte hur många som faktiskt nås, utan hur många som har haft möjlighet att läsa. Att skriva rasistiska saker på sin öppna blogg kan därför vara hets mot folkgrupp, även om bara ett par personer har läst inlägget.

För det andra måste det som sprids vara hotfullt eller ge uttryck för förakt. Med hot menas inte endast olaga hot (som vi tar upp senare) utan alla sorters hot, till exempel förolämpningar och förtal. Förakt innefattar alla former av kränkande meddelanden, också förlöjliganden.

För det tredje måste det som sprids vara menat som kränkande på basis av offrens ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck. (29 kap. 2 § p. 7 brottsbalken) Det behöver

inte vara en särskild grupp som pekas ut för att det ska kategoriseras som hatbrott. Till exempel kan det räknas som hets mot folkgrupp att sprida hatiska kommentarer om "invandrare". (MUCF 2014, s.49)

Inom brottsrubriceringen hets mot folkgrupp ingår inte funktionshinder, kvinnohat, ålder eller politisk åskådning. Funktionshinder ingår däremot i hatbrottsrubriceringar i andra nordiska länder. (Bladini 2017, s.36) Men även om hatet inte riktas mot någon av grupperna som lagen anger är det ändå viktigt att alltid polisanmäla. Det man utsatts för kan fortfarande rubriceras som till exempel förtal eller förolämpning.

En unik aspekt med hets mot folkgrupp är att vem som helst kan anmäla brottet. Andra hatbrott måste anmälas av den som utsatts. Så om du ser någon begå hets mot folkgrupp, det kan vara på Facebook, i en blogg, på Twitter eller på stan, kan du själv anmäla brottet, även om du inte själv tillhör den utsatta gruppen. (Näthatshjälpen.se)

- Hets mot folkgrupp är hat eller hot som sprids om vissa folkgrupper.
- Folkgrupp innebär enligt lagen en avgränsad samling av utsatta grupper
- Alla kan anmäla hets mot folkgrupp

Kort om olaga hot

”Om någon lyfter vapen mot annan eller eljest hotar med brottslig gärning på sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom, döms för olaga hot”

Brottsbalken 4 kap. 5 §

Det finns olika typer av hot inom juridiken. Den typ av hot som vi tagit upp ovan och innefattas av bland annat *Hets mot folkgrupp* är bred i sin definition och innefattar alla typer av hot - från direkta hot om att skada någon eller något, till förolämpningar och förtal. Men det vi ska prata om nu, olaga hot, har en smalare betydelse.

Det finns två typer av olaga hot - hot där någon direkt hotar att skada någon eller dennes egendom, och hot som syftar till att påverka en annan person att göra något, så kallad utpressning. (MUCF 2014, s. 21-24)

För att hot ska vara olaga krävs att hotet har en viss allvarlighetsgrad. För det första krävs att det som hotas med är brottsligt. Men det är inte i tillräckligt. För att räknas som olaga hot krävs dessutom att hoten skulle innebära allvarlig skada mot liv och hälsa eller allvarlig skada på någons egendom. Det är till exempel inte ett brott att hota att stjäla någons dator. Då anses brottet som hotas med inte tillräckligt allvarligt. Däremot är det ofta straffbart att hota att misshandla, döda, eller bränna ner någons hus. (Bladini 2017, s. 39)

För att ett hot ska räknas som olaga krävs också att det i normala fall skulle vara tillräckligt för att framkalla rädsla hos offret. Så även om offret som utsätts för hotet inte själv tar hotet på allvar eller blir rädd kan det ändå vara olagligt. Det räcker att offret i

normalfallet skulle bli rädd. Men tanke på den normalisering och avtrubbning av hat och hot som vi ser hos många i ungdomsrörelsen är det här viktigt att ha i åtanke.

- Olaga hot innebär att någon hotar dig med att göra något brottsligt mot dig
- Hotet måste vara tillräckligt allvarligt för att räknas som olaga
- Uppsåtet ska vara att framkalla rädsla hos offret

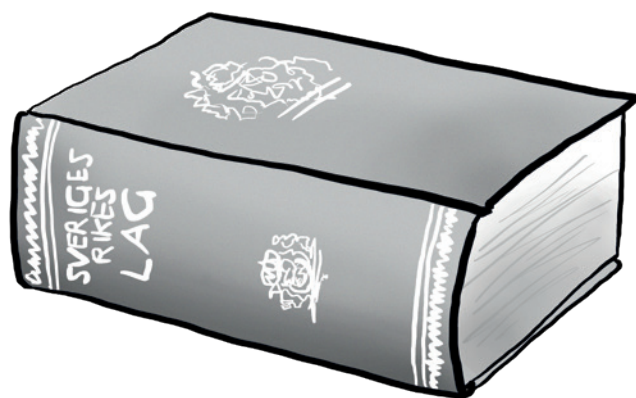
Hat skadar – brott eller ej

De exempel på hat och hot som vi tar upp i den här rapporten är inte nödvändigtvis olagliga eller straffbara. Men även om det man utsätts för inte är ett brott kan det vara väldigt allvarligt, skadligt, kränkande och obehagligt. Vi gör därför ingen skillnad på hat och hot som är olagliga eller inte. Upplevelsen av det man utsätts för tar inte hänsyn till lagtextens formulering. Konsekvenserna för ungdomsrörelsen och dess representanter är likgiltiga till juridiken. Hat och hot skadar ungas engagemang, deras välmående och det skadar yttrandefriheten och demokratin – vi måste ta hotet på allvar – oavsett om det är ett brott eller inte.

Det betyder inte att ungdomsrörelsen inte utsätts för brott. Både forskning och vårt material pekar dessutom på att mörkertalet är stort. (SVT Nyheter; LSU Koll 2020)

Det är sannolikt många fler som utsätts för hat och hot, också i juridisk mening, än vad polisanmälningarna visar. Det kan därför finnas en poäng i att ha en grundläggande kunskap om vad juridiken kategoriserar som hat och hot. Om kunskapen om vad som är brottsligt ökar inom ungdomsrörelsen kanske fler känner sig trygga i att polisanmäla det de utsätts för. Därigenom kan fler som begår brott fällas samtidigt som polisen och andra myndigheter får en bättre bild av problemens omfattning och därigenom mer resurser.

Det är också viktigt att påpeka att de brottsrubriceringar vi tagit upp här inte är heltäckande. Det finns flera andra typer av brott kopplade till hat, hot och trakasserier som ungdomsrörelsen kan drabbas av. Det är inte heller de som utsätts som behöver avgöra om gärningen är brottslig, eller vilket typ av brott det kan röra sig om. Det är polisens och åklagarens uppgift. Så anmäl alltid, även om du är osäker på juridiken.

Nyligen skrev Aida en tweet där hon kritiserade Göteborgspostens krönikör Ivar Arpis förslag om återvandring. Tweeten ledde till en hatstorm från nazister och rasister som attackerade Aida.

- Jag blev arg, folk skrev så sjuka saker. Men jag blev också ledsen. När man får så mycket hat känns det som att ingen backar en. Det kanske de gör men när man får femtio kommentarer som ifrågasätter ens rätt att leva och ingen säger ifrån, då är det lätt att känna det som att hela svenska folket hatar en.

Tillslut blev jag så less att jag svarade en som skrev att jag inte hade rätt att yttra mig eftersom jag inte är svensk: "fuck off jävla rasse"

Jag förstår att det kan problematiseras att en politiker som jag ber en rasist att fara åt helvete men jag står för det, folk kan vara dumma i huvudet. Och efter det blev det bara ännu mer hat i tråden, så jag hörde av mig till Miljöpartiet och berättade att det är en rasiststorm mot mig just nu, men det är okej. Jag klarar mig.

Men istället för att fråga hur Aida mådde och om hon behövde stöd blev svarat att hon skulle be om ursäkt.

- De sa att det kan bli en medial kris och att man som politiker inte ska använda ett sådant språkbruk.

Och det kändes väldigt jobbigt. Jag utsätts för rasism och inte ens mitt eget parti står bakom mig, utan vill istället att jag ber om ursäkt till en rasist som säger att jag inte får uttala mig eftersom jag inte är etnisk svensk.

Utveckling åt fel håll

LSU har följt utvecklingen av hat och hot mot ungdomsrörelsen de senaste åren. Tyvärr visar vårt underlag att utvecklingen går åt fel håll. Allt fler rapporterar att de är utsatta. I vår senaste undersökning från våren 2020 svarade hela 45 procent att någon i organisationen utsatts för hat och hot. När vi första gången ställde frågan 2017 var siffran drygt 20 procent. (LSU Koll 2020; LSU Koll 2017)

Att andelen utsatta sedan 2017 mer än fördubblats kan ha flera förklaringar. Dels kan det handla om att fler har blivit medvetna om problemen och att de oftare uppmärksammas inom organisationerna. En annan förklaring är att hatet och hotet mot ungdomsrörelsen verkligen ökat under de här två åren. Förmodligen beror ökningen på en kombination av båda faktorerna.

Situationen är i vilket fall väldigt allvarlig och hämmar unga och deras engagemang i grunden. När barn och unga tvingas till tystnad och inte vågar engagera sig skadas inte bara de själva, utan hela demokratin.

För ungdomsrörelsen är otvivelaktigt en avgörande del av demokratin. Barn och ungas organisering bidrar till att bryta åldersmaktsordningen och gör att politiken och samhället i större utsträckning beaktar och inkluderar barn och ungas perspektiv, insikter och behov.

Civilsamhället är en demokratiskola för såväl medlemmar som för andra barn och unga som deltar i ungdomsrörelsens verksamheter. Ungdomsrörelsen är uppbyggd på demokratiska värden och strukturer. Dessa genomsyrar all verksamhet och skapar förståelse för demokratins kraft, ger insyn i demokratiska processer och tillit till det demokratiska systemet. På så sätt skapar

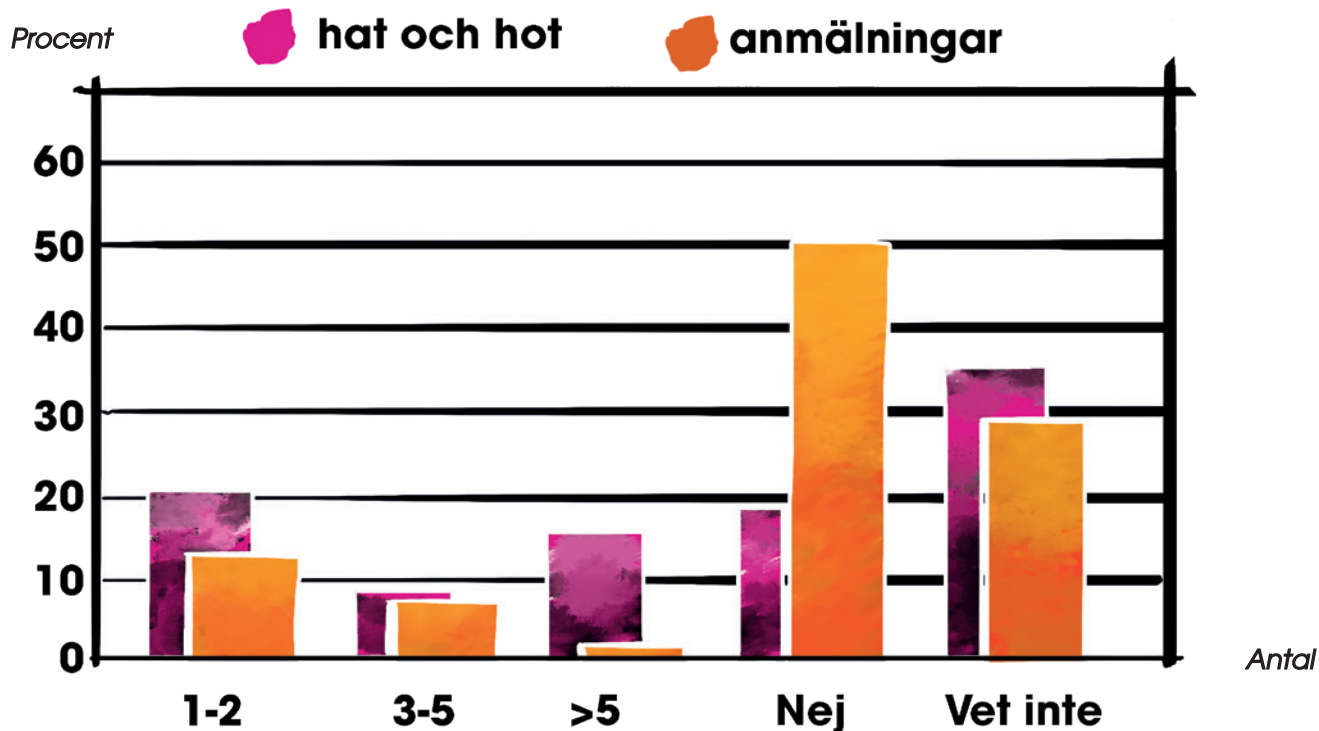
och stärker ungdomsrörelsen demokratin, varje dag.

Men ungdomsrörelsen ställer även krav på demokratin. En av ungdomsrörelsens viktigaste uppgifter är att agera röstbärare för de som ofta inte blir lyssnade till. Ungdomsrörelsen granskar makten, kräver rättigheter och att barn och ungas perspektiv inkluderas i alla politiska processer. När unga tystnar på grund av hat och hot är det därför en förlust för alla.

Få polisanmäler

I vår senaste medlemsundersökning, *LSU Koll 2020*, som skickades ut till alla medlemsorganisationer frågade vi hur många som polisanmält hat och hot. Det visade sig att endast 20 procent gjort det. Det är en låg siffra med tanke på att hela 45 procent av de svarande har utsatts för hat och hot.

Det kan finnas många anledningar till att det ser ut så här. Dels är kunskapen om vilka typer av hat och hot som kan anmälas låg - som sagt, juridiken är snårig. Det kan också vara påfrestande att gå igenom en polisanmälningsprocess när man just blivit utsatt för något jobbigt och kränkande. Flera svarar även att det hade varit otroligt tidsödande att anmäla allt som man utsätts för. Skulle man göra det hade det inte blivit mycket annan verksamhet i organisationen. Men, det vanligaste svaret vi får är att polisanmälan sällan leder någon vart. De som likväl polisanmäler har ofta utsatts för något extraordinärt grovt eller gör det för att bidra till anmälningsstatistiken. Få har något hopp om att anmälan ska leda till fällande dom, eller ens utredas.

Här har det offentliga och rättsvårdande myndigheter en stor utmaning, och ett stort ansvar. Tilliten till polisens förmåga måste förbättras. De som utsätts för brott måste känna sig säkra på att polisen kommer göra sitt yttersta för att utreda vad som skett. Samtidigt måste man från samhällets sida arbeta för att öka kunskapen om hat och hot, särskilt på nätet, så att fler förstår att det de utsätts för faktiskt är brottsligt och borde anmälas. Internet får inte bli en frizon där rasism, homofobi, hat och hot får spridas fritt utan att samhället aktivt ingriper. Med tanke på den låga anmälningsfrekvensen är det uppenbart att mer måste göras från politiskt håll.

Ordförande utsatta

Vilka är det då som utsätts för hat och hot? I vår Sifo-undersökning visade det sig att förtroendevalda är mest utsatta. Hela 55 procent av alla förtroendevalda har mottagit hat och hot. Bland förtroendevalda är ordföranden särskilt utsatta. Också medlemmar drabbas i hög utsträckning. 39 procent av de som svarade på undersökningen säger att deras medlemmar har utsatts. 26 procent uppger att kanslipersonalen drabbas. Drygt tio procent uppger även att besökare eller deltagare på aktiviteter utsätts för hat och hot. Tolv procent svarar att det inte är en specifik person utan organisationen som är måltavla. Det verkar inte som att någon går fri från hat och hot. Alla drabbas, från ordförande till deltagare på aktiviteter.

Vilka utsätts:

Förtroendevalda	55%
Ordförande	41%
Medlemmar	39%
Kanslipersonal	26%
Deltagare	12%

Det här är alltså vad statistiken säger. Men hur väl överensstämmer den med ungdomsrörelsens representanters egna upplevelser? Väldigt väl är det korta svaret.

De flesta som vi pratat med har själva höga positioner inom ungdomsrörelsen. Deras upplevelse är att de som ordförande eller talespersoner är särskilt utsatta för hat och hot. Många beskriver det som en obehaglig men integrerad del av ordförandeskapet – hatet kommer med uppdraget helt enkelt. De som syns och hörs mest inom organisationer är de som får mest hat och hot. Men riktigt så enkelt är det inte – det visar både enkätundersökningen och intervjuerna. Hur utsatt man blir beror också på annat än positionen i organisationen.

Minoriteter särskilt utsatta

Sifo-undersökningen visar att 52 procent har upplevt hat, hot och trakasserier som är rasistiskt, 38 procent har blivit utsatta för sexism och 32 procent för homofobi. Vidare har 18 procent upplevt att hatet, hoten och trakasserier har religiös grund, 18 procent har utsatts för transfobiska attacker och åtta procent för funkofobi. Andra typer av hat, hot och trakasserier som är vanligt förekommande har ideologisk grund (53 procent) eller bottnar i olika typer av åldersdiskriminering (36 procent).¹

Statistiken stämmer väl överens med vad som framkommit i våra intervjuer. Där berättar många att de upplever att hatet och hotet som riktas mot dem förvärras av deras hudfärg, funktionalitet, sexualitet, etnicitet, och så vidare.

Hatet som har ideologisk grund är också väldigt utbrett men är på vissa sätt svårare att ringa in eftersom det ofta riktas mot idéer snarare än personer. Vissa partipolitiskt aktiva beskriver det hatet som mindre sårande eftersom de upplever att det snarare riktas mot organisationen de företräder än mot de själva. Men för andra, särskilt för företrädare för organisationer som är partipolitiskt obundna, kan också ideologiska angrepp vara väldigt påfrestande. Särskilt när det riktas mot person och inte organisation. Flera organisationer beskriver att de blir påklustrade åsikter som de aldrig uttalat och inte står för vilket kan vara väldigt frustrerande och leda till att man ofta hamnar i försvarsställning.

¹. Anledningen till att det totalt blir mer än 100 procent är att organisationer och representanter har utsatts för hat och hot många gånger. Vissa representanter och organisationer blir också utsatta för flera typer av hat och hot samtidigt. Alltså de kan vara utsatta för till exempel både rasism och funkofobi.

Det är mer hat och hot mot företrädare som har utländsk påbrå eller som tillhör en religiös minoritet. (...) När företrädare pratar om alla människors lika rätt leder det offare till grövre hat och hot.

Man ska också komma ihåg att det finns problem med att kategorisera hat och hot på det sättet som vi gjort i Sifo-undersökningen. Hat och hot har sällan bara ett budskap eller en orsak, varför det kan vara vanskligt att tvingas kategorisera det. En hatisk kommentar kan till exempel vara både rasistisk och ideologiskt betingad. Sannolikt är risken större att en representant som rasifieras även utsätts för ideologiskt hat. Vi ska därför vara försiktiga med att dra allt för stora slutsatser av kategoriseringen.

Lägger vi ihop det vi vet genom intervjuerna och Sifo-undersökningen ser vi att offentliga ledarpersoner inom ungdomsrörelsen drabbas hårt av hat och hot. De företrädare som är kvinnor, har ett utseende, namn, sexuellt uttryck, läggning, religiös tro eller funktionalitet som avviker från någon form av norm drabbas särskilt hårt. Det är många gånger dessa som de som hatar, hotar och trakasserar vill tysta.

Vad handlar det om?

Ideologi	53%
Rasism	52%
Sexism	38%
Åldersdiskriminering	36%
Homofobi	32%
Religiös grund	18%
Transfobi	18%
Funkofobi	8%

Vem hatar?

Den stora majoriteten av hat och hot som ungdomsrörelsen utsätts för kommer från sociala medier. Hela 80 procent svarar att det är via Twitter, Facebook och Instagram som hatet kommer. En mindre andel, 9 procent, uppger att de fått hat och hot via e-post och telefon. 24 procent av de som utsatts har fått hotfulla brev skickade till sig. Men hat förekommer också i det fysiska rummet. Faktiskt i större utsträckning än vad vi tidigare trott. 42 procent anger att hat, hot och trakasserier har skett på allmän plats.

I vårt material har vi inte fått en tydlig bild av vilka det är som hatar och hotar ungdomsrörelsen. Det beror dels på att mycket av hatet kommer från anonyma konton på sociala medier. Ofta går det därför inte att veta om kontot är del av en organiserad rörelse eller tillhör en individ som självständigt uttrycker sina synpunkter. I intervjuerna berättas att hatstormar ibland verkligen känns koordinerade - helt plötsligt kan kommentarstråden efter ett inlägg fyllas med hat och påhopp. Det är förstås också så sociala medier fungerar: om någon i ens nätverk skriver en kommentar ser andra den och reagerar. På så vis kan stormen snabbt växa, även utan att den koordineras uppifrån.

Det vi vet om de som hatar och hotar ungdomsrörelsen är egentligen bara baserat på vem som utsätts för hat. Som vi sett är unga som engagerar sig för minoritetsgruppers rättigheter, feminism, och flyktingfrågor särskilt utsatta. Vi kan därför sluta oss till att många av de som hatar och hotar har åsikter som inte är i linje med det. Men att de tillhör eller sympatiserar med ett särskilt parti eller organisationer är ofta svårt att avgöra.

Men det berättas också om fall där hat och hot är direkt kopplade till organisationer. Flera har hängts ut och hotats av NMR (Nordiska

motståndsrörelsen) som är en nazistisk organisation. De som utsatts av NMR och liknande organisationer beskriver det som särskilt jobbigt och obehagligt. Och det är inte så konstigt. NMR är våldsromantiserade, har våldskapital och har många gånger också begått våldsdåd.

Vuxna som hatar unga

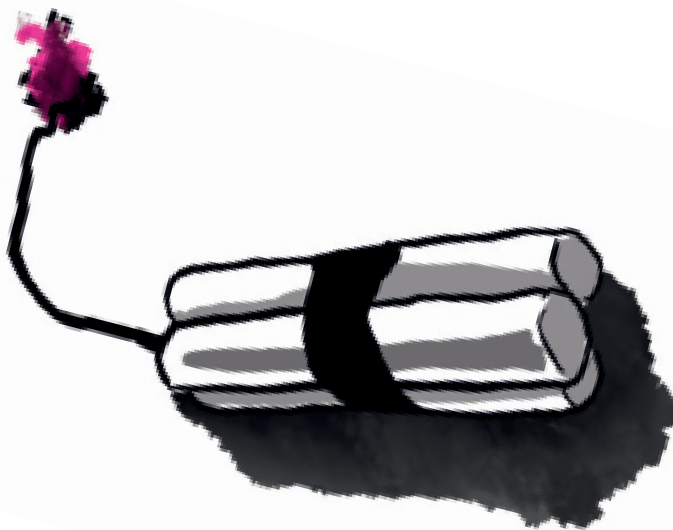
En aspekt av hatet och hotet mot ungdomsrörelsen är faktumet att det till största del är vuxna som hatar och hotar barn och unga. (Fernquist mf. 2019) På grund av åldermaktsordningen finns det från början en snedvridning i maktrelationen mellan vuxna och unga där ungas röster tas på mindre allvar. Unga förminskas, deras upplevelser avdramatiseras, deras åsikter och perspektiv läggs åt sidan och deras kompetens ifrågasätts.

Hat och hot som vuxna riktar mot unga bidrar till att förstärka de här strukturerna och till att ytterligare misskreditera ungas arbete och kompetens. Därför skiljer sig vuxnas hat och hot mot unga mot hat och hot som vuxna riktar mot vuxna. Vuxnas hat mot barn och unga slår alltid nedåt.

Det hat och hot som riktas mot Greta Thunberg är ett tydligt exempel på åldersmaktsordningen. Greta misskrediteras, hånas och förminskas, inte på grund av hennes åsikter eller underlag, utan för att de framförs av en ung person. Hennes ålder används som ett skäl att förlöjliga och förkasta hennes budskap, trots att hennes ålder inte har någon relevans i sammanhanget.

Det hat och hot Greta och många i ungdomsrörelsen utsätts för bottnar alltså i och förstärker åldermaktsordningen. Det är därför särskilt viktigt att vuxnas hat mot unga

De (vissa riksdagspolitiker) citerar en tweet och sedan så får man en svans mot sig. Så det är kanske inte dem som skriver det grövsta, men de är en bidragande faktor till varför man får hat mot sig. För ett tag sedan såg jag att den här (riksdagsledamoten) retweetade min tweet och tänkte, okej, nu kommer jag få så jävla mycket hat. Sedan var det bara att räkna ner: Tre, Två, Ett, Boom.

tas på särskilt allvar eftersom det ytterligare krymper ungas demokratiska utrymme och utestänger dem från den offentliga debatten.

I intervjuerna har det framkommit att vuxna som hatar, hotar och förlöjligar unga inte bara är anonyma trollkonton eller vanliga användare. Flera organisationer berättar hur hatet och hotet som riktas mot dem ofta drivs på av profilerade riksdagspolitiker. Ibland genom att politikerna själva uttrycker sig hatiskt. Men oftast kommer det som en följd av att politikerna skrivit kommentarer och delat organisationernas inlägg vilket leder till att en hel svans av hat och hot följer. Enligt de vi pratat med är de här politikerna skickliga på att själva hålla sig inom gränsen för vad som är tillåtet, men också på att trycka på rätt knappar och insinuera sådant som de vet kommer upprörda deras följare och leda till hat och hot.

Att folkvalda politiker på olika sätt uppviglar till hat mot unga engagera är tyvärr inget problem i marginalen. Flera organisationer tar upp det som ett återkommande problem och en återkommande källa till oro och ångest. Det är allvarligt att vuxna folkvalda politikers agerande medvetet skadar unga demokratibärare, aktivt bidrar till smutskastning, hat och hot och till att förstärka åldermaktsordningen.

Man får ont i magen så fort man ser att (riksdagsledamot) har skrivit någonting. Man bara, nej, inte om oss!

Ska du vara med i leken, vilken lek ska du då tåla?

Frågan kring hat och hot är komplex. Både i hur den tar sig uttryck, vilka som utsätter och vilka som utsätts. Organiserat hat verkar öka, framväxten av högerextrema partier är ett exempel på detta, men vi kan inte heller stirra oss blinda på beskrivningen ”hotfulla krafter” som någon diffus kraft där långt borta i en undangömd del av samhället. Hatet, och det som leder till hatet, det hårdare debattklimatet, sociala mediers direktitet och räckvidd, polariseringen och rädslan, är inte skapade av ”hotfulla krafter”, utan är en del av samhället och av oss som lever i det. Vi måste därför på allvar börja prata om effekten av ett förändrat debattklimat, en hårdare samtalston och anonymisering på internet. Vad gör det med oss och med demokratin?

Det är inte svart eller vitt, inte bara ”dom” som hatar. Det är lättare att slänga ut sig

kränkande kommentarer när reglerna för samtalet har förändrats, när forumet ter sig annorlunda än förut. Som engagerad i en förening är det enkelt att hänvisa till talartid och talarlistor, saklig framställning och god debattsed, men vad hänvisar vi till i alla de forum där ingen har varit tydlig med spelreglerna? Eller när våra egna politiska folkvalda har flyttat fram gränsen för vad som kan ses som god ton?

Att skapa större kunskap om brottsrubriceringar, att få fler att anmäla, våga lyfta samtalet i den allmänna debatten är viktiga medel för att skapa förändring. Men det kräver också att alla som verkar på sociala medier, i politiska debatter och offentliga tillställningar tar ansvar för vad som sägs i rummet. Tystnad, att scrola vidare, är också medgivande och bidrar till att vi steg för steg normaliserar hatet.

Vi får allt möjligt - hatmeddelanden, sms och mail. Från att de ska skjuta renar till att de ska köra över oss. Och självklart kommer det vanliga - lappjävlar, och så vidare. Men det tar jag inte seriöst nuförtiden.

Linus har länge varit engagerad inom Unga med synnedsättning och var under ett par år organisationens ordförande. Förbundet bedriver påverkansarbete för att förbättra situationen för barn och unga med synnedsättning. De skriver debattartiklar, deltar i politiska samråd, besvarar remisser och mycket annat för att påverka politiken på ett sätt som förbättra deras medlemmars liv.

Sommaren 2018 deltog organisationen som vanligt på politikerveckan i Almedalen. Ett flertal representanter var på plats, bland andra ordföranden Linus. Det här var året då Nordiska motståndsrörelsen (NMR) hade en särskilt stor närvaro under Almedalen, med eget tält och planerad demonstration genom Visbys gator. För personer med funktionsnedsättningar är nazistisk närvaro förstås extra obehagligt och hotfullt. Funktionsnedsatta har ingen plats i nazisters idealsamhälle och det gör de ingen hemlighet av. Det skulle Linus själv få erfara.

“Jag går runt själv i Almedalen. I och med att jag har en synnedsättning går jag runt med vit käpp. Helt plötsligt kommer en nazist upp vid min sida, och viskar i mitt öra”

“Passa på att gå runt medan du kan, när NMR kommer till makten kommer du inte kunna det”

Som ordförande ville Linus inte skrämma de andra representanterna från sin organisation och berättade därför först inte om vad som hänt. Han bar det själv och väntade med att berätta tills dess de var klara för dagen och kommit iväg från vimlet i Visby och till en tryggare miljö.

Unga med synnedsättning har efter händelsen valt att komma tillbaka till Almedalen. Men man har gjort förändringar. Antalet representanter är färre och man är väldigt noga med allt alltid hålla ihop. Ingen ska lämnas själv. Risker och rädslan att ensam röra sig på gatorna är alltför stor.

Vilka är konsekvenserna?

Det är en vardag. Framförallt som utländsk. Och jag har bara accepterat att det är så. Men det förvärras genom sociala medier. Ibland kan det kännas som att man lever i en bubbla där alla hatar en. Och den känslan förstärks ännu mer av att politiska företrädare, också från vettiga partier, har börjat normalisera rasismen och börjat uttala sig rasistiskt. Då kan jag känna att alla verkligen hatar mig.

Efter att ha tittat på vilka som utsätts för hat och hot och var det kommer ifrån ska vi nu fortsätta till nästa viktiga fråga: vilka är konsekvenserna av hat och hot? Hur påverkar det organisationerna och individerna?

För att börja med det vi redan har kommit fram till – ledande personer inom ungdomsrörelsen är särskilt drabbade och att de värst drabbade ofta på något vis avviker från normen vad gäller till exempel namn, utseende, sexualitet, könsuttryck eller religion.

För de här personerna är konsekvenserna svåra att överblicka. Att ständigt, inför varje uttalande eller framträdande, efter varje inlägg på sociala medier, debattartikel eller evenemang behöva vara rädd för den efterföljande hatstormen, är svårt att föreställa sig för den som inte själv blivit utsatt. Särskilt som angreppen ofta ifrågasätter de utsattas rätt att uttrycka sig, deras rätt att ta plats - deras rätt att finnas. I intervjuerna berättas att det är just den typen av hat och hot som är svårast att bära. Där ens själva existensberättigande ifrågasätts på basis av ens person, kön, funktion, utseende, tro eller sexuella läggning.

“Vi sluter oss inåt”

Utbredningen och allvaret i det hat och hot som riktas mot ungdomsrörelsen och dess representanter är skrämmande och visar att barn och ungas fria demokratiska organisering är hotad av krafter som vill tysta dem. Tyvärr har de i vissa fall också lyckats. 14 procent har avstått från att genomföra aktiviteter på grund av risk för att bli utsatt. 17 procent har anpassat sina verksamheter. I vår Sifo-undersökning berättas bland annat om inställda aktiviteter, uteblivna inlägg och debattartiklar, inställd medverkan under Almedalsveckan och uteblivet deltagande på mässor och event.

Flera organisation beskriver hur de har dragit sig tillbaka från det offentliga och blivit mer inåtvända till följd av det hårdnande samtalsklimatet. Eftersom politiskt påverkansarbete, offentliga aktiviteter och framträdanden ökar risken för hat, hot och trakasserier är det många organisationer som väljer bort det. Utsattheten och ansträngningen blir vara för stor.

Det är en sorglig avvägning som visar på demokratins ömtålighet och hur snabbt det fria ordet kan ryckas bort. Men i ljuset av

vilka risker det innebär att bedriva utåtriktad verksamhet, är det inte svårt att förstå att den bedömningen görs. I intervjuerna berättas om hur många offentliga aktiviteter noggrant måste planeras, riskerna bedömas och vägas mot fördelarna. Därtill måste organisationerna analysera det möjliga efterspelet – hur mycket hat och hot kan följa av aktiviteten, vilka risker innebär det för förtroendevalda, medlemmar, deltagare och för organisationen? Hur mycket tid och resurser måste läggas på hatet, hotet och trakasserier som kan följa av aktiviteten? Riskerar de att förlora medlemsvärde, trovärdighet och resurser till följd av aktiviteten?

Om svaret är att riskerna överstiger värdet väljer många att avstå från offentliga aktiviteter och istället fokusera på intern verksamhet där risken för hat och hot är betydligt mindre. Och alltför ofta bedöms kostnaderna vara för höga.

När skadan väl har skett spelar det ingen roll vad vi har för krisplan, för då kan det vara så illa att det inte går att återhämta sig efter den.

Det går inte att motivera deltagande på Almedalen när representanter förra gången blev hotad till livet av nazister. Det går inte att motivera en ny debattartikel när den förra ledda till att ordföranden överöstes av hat, hot och trakasserier som stal förbundets alla resurser en lång tid därefter. Det går inte att motivera en tweet när den förra följdes av hån, hot och en oändlig hatsvans.

Det går inte att motivera en demonstration där medlemmar riskerar att utsättas fysiskt och psykiskt på ett sätt som äventyrar deras hälsa och engagemang. Därför väljer många att avstå från offentlig verksamhet och istället rikta sig mot de egna medlemmarna.

Vi väljer ibland att inte delta. Hellre att vi är en tystare organisation och finns där för våra medlemmar än att vi springer långt fram med facklan och att alla går under.

Men i vissa fall föregås tystnaden och slutningen inåt inte av riskbedömningar där hotet vägts mot potentiell vinning. Flera förbund berättar att man på lokal nivå sett att medlemmar slutat uttala sig i vissa frågor som de vet kan leda till en obehaglig och hätsk debatt. Tystnaden föregås alltså inte alltid av ett aktivt beslut eller en riskkalkyl. Det finns bara ingen som orkar eller våga säga något.

Vi skriver inte var vi är. Vi säger inte vilken skola vi är på. Vi lägger inte upp filmer eller bilder på dem som håller tal förrän ett tag efteråt.

Hannes heter egentligen något annat. Men vi kallar honom så. För ett par år sedan, när Hannes var 21 år gammal, följde han demonstrationen för asylrätt på Medborgarplatsen i Stockholm som arrangerades av ensamkommande barn och unga. På platsen fanns en stor grupp motdemonstranter. Hannes, som sedan länge varit aktivt engagerad antirasist, blev förbannad på vad han såg; till synes vanliga människor som stod tillsammans med organiserade högerextremister och skrek ut rasism.

Han skrev ihop en tweet där han fråga vad motdemonstranternas arbetsgivare skulle tycka om att deras anställda stod på medborgarplatsen och skanderade med nazister. Tweeten blev startskottet för en intensiv hat- och hatkampanj som skulle drabba inte bara Hannes själv, utan hans familj, vänner och de organisationer han var engagerad i.

För tweeten fick snabbt spridning, bland annat genom den högerextrema sidan Granskning Sverige. På olika forum spreds Hannes personuppgifter och adress med uppmaning till hembesök och trakasserier. Han fick mängder med hotfulla samtal, sms, brev och mail. De ringde hem till Hannes familj, kartlade familjens fritidsaktiviteter och postade vänners personnummer och adresser.

Man skrev att man skulle slå sönder mina knäskålar. En som ringde sa att jag och min familj borde se oss om över axlarna. Jag fick Facebook-meddelanden från anonyma profiler där det stod att de skulle knäppa mig. Någon skrev att de beställt ett mord på mig. Jag fick höra att Soldiers of Odin skulle komma till mitt hem. Ett tag senare såg jag att man hade diskuterat mig och min familj i forum på Nordisk Motståndsrörelse. På Granskning Sveriges tråd om mig var det upp emot tusen kommentarer där majoriteten var grovt homofoba och handlade mycket om mitt partipolitiska engagemang. De skickade mängder med mail till organisationer jag varit engagerad i.

Jag fick hundratals dödshot och hot om misshandel. Och massor av hot till min familj. Vi installerade ett inbrottslarm och ett nödlarm vid min säng. Så om någon skulle göra ett hembesök skulle jag kunna larma polisen med bara ett knapptryck. Och allt det här fick jag bekosta själv.

Hannes hörde av sig till polisen för att anmäla det han utsattes för och se om de kunde stödja honom på något sätt. Han tog screenshots på alla dödshot och hatiska kommentarer och skickade till polisen. Men polisen bedömde inte hoten som tillräckligt allvarliga för att gå vidare med. Så anmälan lades ner utan att polisen genomfört något förhör.

Men Hannes överklagade nedläggningen. Han tyckte det var märkligt att polisen inte hört vare sig honom, den som ringt, eller vittnen som hört ett av det hotfulla telefonsamtalen. Och polisen tog faktiskt upp ärendet igen. Personen som ringt och hotat Hannes erkände i förhör att det faktiskt var han som ringt och dömds till slut för olaga hot. Rättsprocessen hade då pågått i två år.

En sån lång process är förstås utmattande och obehaglig i sig. Särskilt eftersom hoten också fortsatte. Ett år efter tweeten, under Almedalsveckan, deltog Hannes i en motdemonstration mot Nordiska Motståndsrörelsen.

Då kom de fram och började jiddra med mig och tog upp tweeten. De stod två centimeter från mitt ansikte och skrek på mig. Till slut gick civilpolis emellan och sa till dem att aningen lugnar ni ner er eller så plockar vi in er.

Under hela den här tiden var det viktigt för Hannes att inte låta hoten och hatet påverka hans engagemang allt för mycket. Han fortsatte gå på möten och deltog i styrelsearbetet. Däremot stängde han de flesta av sina sociala medier-konton, avstod från att skriva insändare och debattartiklar tills den värsta stormen lagt sig. Men det var viktigt för Hannes att inte låta "dom" diktera villkoren för hans engagemang. Ändå tror Hannes att han på vissa sätt anpassat sig efter händelserna.

Att fortsätta var verkligen ett aktivt val och något jag bestämde i samråd med min familj. Jag ville inte ge dem den segern. Jag jobbade verkligen aktivt för att inte låta det här begränsa mitt engagemang för mycket. Men jag har nog anpassat mig till viss del. Jag är mer effertänksam med vad jag skriver, och det finns saker som jag inte längre skriver på sociala medier. Jag har nog också i viss mån tonat ner uttalanden i HBTQ-frågor.

Så här ett par år efter den värsta stormen känner Hannes en viss besvikelse till polisens arbete. Han känner att han inte fick tillräckligt stöd eller vägledning utan lämnades att klara sig själv. Däremot upplevde han ett stort stöd från civilsamhället och de organisationer han var engagerad i. De hjälpte till i kontakt med polisen, erbjöd sig att kolla igenom hans mail och stöttade honom igenom hela processen. Tack vare stort engagemang från den antirasistiska gräsrotsrörelsen stängdes till slut också Granskning Sveriges Facebook-sida ner. En liten seger i en väldigt påfrestande tid.

Civilsamhället är en avgörande aktör i den svenska demokratin. En av dess viktigaste funktioner är att granska makthavare, företräda sina medlemmars intressen, driva debatt och opinion.. Så när civilsamhället på grund av hat, hot och trakasserier trycks undan från offentligheten går något oerhört viktigt förlorat. En inställd aktivitet märks inte, inte heller två. Ett uteblivit inlägg och en tillbakadragen kandidatur klarar demokratin förstås av. Det märks kanske inte ens att en hel organisation väljer bort all utåtriktad verksamhet. Men sammantaget är det så här en demokrati krymper. Det är en stegvis förskjutning som vi alla måste vara väldigt uppmärksamma på.

“De censurerar sig själva”

En konsekvens av det hårdare samtalsklimatet och av hat och hot, är självcensuren. Det är inte längre självklart för röstbärare i ungdomsrörelsen att tala öppet om de frågor de brinner för. Hatet leder till att känsliga frågor inte diskuteras och arbetas med i samma utsträckning som tidigare.

När jag kandiderade (till ordförandepost) så funderade jag på om det verkligen var värt det. För jag förstod att jag nog skulle bli utsatt för väldigt mycket hat och hot.

Röstbärare censurerar sig själva, ibland genom att hoppa av helt, ibland genom att prata om något annat – något mindre känsligt och riskfyllt. Flera berättar att de tidigt i sitt engagemang många gånger tvekade inför att ta sig an större förbundsuppdrag eftersom de anade vad uppmärksamheten skulle leda till.

Våra medlemsorganisationer mottar ganska hårda anklagelser vilket gör att de inte vill driva viktiga frågor eftersom det blir så jobbigt. Många av våra medlemmar och ledare blir tysta istället. De vågar inte ta debatten. Det kanske inte alltid är direkt hat och hot inblandat men på grund av risken så backar man. Det blir ett jättestort demokratiskt problem.

I intervjuerna berättas också om lokalföreningar som slutar göra offentliga utspel eller drar sig för att posta inlägg om föreningens aktiviteter på sociala medier eftersom de ofta ger upphov till smutskastning och trakasserier.

Självcensuren skadar därigenom hela ungdomsrörelsen. Från lokalföreningen som slutar visa upp sin verksamhet och representanter för nationella förbund som slutar prata om vissa frågor, till organisationer som backar från sitt påverkansarbete. I förlängningen riskerar situationen leda till att unga, särskilt representanter från de mest utsatta minoritetsgrupperna, tvingas bort från inflytande och röstbärande positioner eftersom trakasserier blir outhärdliga.

”Jag vet personer som har valt att inte profilera sig i vissa frågor för man vet att man då kommer få mer hat och hot riktat mot sig. Så då väljer man något annat som inte är lika känsligt. Så vissa medlemmar engagerar sig inte i frågor som de faktiskt brinner för. De censurerar sig själva”

Vi ska också ha i åtanke att de berättelser om självcensur som kommer fram är från de som fortfarande är röstbärare och på olika vis deltar i det demokratiska samtalet. De som inte orkade och hoppade av och de som inte vågade kandidera till förtroendeuppdrag får vi aldrig höra om. Deras perspektiv och röster censurerades helt. De försvinner ur statistiken och ur berättelsen. Det finns sannolikt ett mörkertal när vi försöker beräkna hur många som drabbas och förstå hur de drabbade påverkas. Detta är bra att ha med sig när vi pratar om konsekvenser av hat och hot mot ungdomsrörelsen.

”Man blir väldigt trött eftersom det aldrig tar slut”

Vissa tystnar till följd av hatet och hotet vilket påverkar såväl nationella förbund och lokalföreningar som förtroendevalda, medlemmar och deltagare. Men även för dem som fortsätter prata är konsekvenserna stora. Många berättar hur situationen har lett till att de tvingas lägga ner mycket tid och resurser på att planera sina evenemang, skapa handlingsplaner och rutiner för att göra sina evenemang säkrare och planera hur de ska agera om något inträffar. Resurser som såklart borde kunna läggas på andra saker.

På LSU har vi under lång tid arbetat med hållbar organisering, på senare år framförallt genom projektet Hållbart Engagemang och Ledarskap (HEL). Det var genom det projektet vi först förstod att hat och hot är ett utbrett och påtagligt problem inom ungdomsrörelsen. Genom HEL fick vi se hur den extra arbetsbörda och de mentala påfrestningar som det innebär att hantera utsattheten ger upphov till negativ stress, utbrändhet och är skadligt för hållbart engagemang.

”Det har blivit så mycket att jag faktiskt blivit van. Vad som har blivit mer tufft är att det på senaste tiden har påverkat min hälsa.”

Även utan hat och hot är engagerade inom ungdomsrörelsen drabbade av psykisk ohälsa och negativ stress. Den egna kravbilderna är ofta högt ställd, resurserna små, tiden knapp och ambitionsnivån är hög. Engagemanget ska kombineras med skola, arbete och fritid vilket kan leda till negativ stress och utbrändhet. Men de senaste åren har vi sett en försiktigt positiv utveckling. Allt fler organisationer uppmärksammar problematiken och arbetar aktivt för att förbättra förutsättningarna för hållbart engagemang.

Det växande hatet och kränkningarna mot ungdomsrörelsen motverkar dock arbete som görs. Det innebär ytterligare ett lager av oro, ångest och ansvar som läggs på unga engagerade.

Hatet och hotet skapar otrygghet på individuell nivå. Det påverkar hållbart engagemang och man blir väldigt trött eftersom det aldrig tar slut. På organisatorisk nivå kan vi ta Almedalen som ett tydligt exempel. Vi har en hotbild mot oss där. Så vi måste förbereda oss väldigt mycket, utforma krishanteringsplaner och vidta säkerhetsåtgärder. Ingen får bo själv, och så vidare.

Det är inte endast faktiska hot och kränkningar som skapar oro och stress. Bara vetskapen om att det när som helst kan drabba en själv eller någon annan i organisationen beskrivs om väldigt påfrestande. Detta är särskilt påtagligt för minoriteter som vi vet löper en större risk att utsättas för hat och hot, men också i högre utsträckning drabbas av psykisk ohälsa och negativ stress.

Detta kan förklaras med något som kallas minoritetsstress som vi också uppmärksammade i HEL-projektet. Minoritetsstress är ett begrepp som kommer från HBTQ-rörelsen och bygger på forskning

om varför många HBTQ-personer mår sämre än, allt annat lika, hetero- och cis-personer. Forskningen synliggör hur upplevelsen och den levda erfarenheten av att befinna sig i minoritetskap och att utsättas för olika typer av marginalisering i sig är en stressfaktor. Stressen beror inte enbart på saker som sker, eller har skett, utan ligger som en konstant eftersom personer i minoritetskap hela tiden behöver anpassa sitt beteende och vet att friktion kan uppstå när som helst.

Idag används begreppet även utanför HBTQ-rörelsen, till exempel för att fånga den psykiska ohälsan hos personer som rasifieras som icke-vita, personer med funktionsnedsättningar och så vidare. Det växande hatet och hotet förstärker minoritetsstressen inom ungdomsrörelsen och bidrar till att ytterligare försvåra hållbart engagemang på lika villkor. För en hållbar ungdomsrörelse där alla, oavsett funktion, sexualitet, kön eller hudfärg kan engagera sig på lika villkor är det helt nödvändigt att något görs för förbättra situationen.

En gång kom ett hot där det stod att de skulle spränga oss nästa gång vi har möte. Det är en skrämmande tanke att helt plötsligt kan någon komma till vårt möte och ganska lätt utrota en hel generation ungdomar som är engagerad i en specifik fråga. Men det är en risk vi måste ha i bakhuvudet när vi planerar aktiviteter, manifestationer och demonstrationer. Så vi kontaktar alltid polisen och berättar vad vi gör och var vi är.

“Jag har fullt sjå att varenda radera rasistiska kommentarer”

Inom det unga civilsamhället är resurserna till att börja med mycket knappa. De flesta engagerar sig ideellt, vid sida av skola eller arbete. Den tid som investeras i det ideella engagemanget vill man gärna få ut så mycket som möjligt av – prata om sina hjärtefrågor, få andra unga engagerade, eller hitta på roliga aktiviteter. Men istället tvingas många lägga sin tid på att hantera hat och hot.

När tid måste läggas på sådant som följer av hat och hot blir det mindre tid kvar att lägga på det organisationen egentligen är till för – skapa värde för sina medlemmar och förändra samhället till det bättre. Nu måste man istället rensa kommentarstrådar, anmäla hat och hot, kontakta polis inför evenemang, rita upp flyktvägar, skapa och implementera handlingsplaner, boka säkra mötesplatser utan att information om mötes tid och plats läcker till allmänheten, och så vidare och så vidare.

Utöver all tid som ungdomsrörelsen tvingas lägga på att hantera och försvara sig mot hat och hot medför det ekonomiska konsekvenser. Liksom tid och engagemang är ekonomiska medlen begränsade. Varje krona räknas och att prioritera satsningar inom ett område innebär allt som oftast att ett annat måste nedprioriteras.

Vi har pratat med förbund som tvingas lägga

När det kommer hat och hot till mig personligen så orkar jag inte ens reagera, jag raderar bara på en gång. Och samma sak på organisationens Facebook-sida. Sista tiden har jag haft fullt sjå att varenda dag sitta och radera rasistiska kommentarer. För jag vill inte att någon annans ska se dem. Så jag går in, raderar och blockerar. Det är så himla mycket.

stora delar av sin budget på säkerhetsåtgärder under sina evenemang och aktiviteter. Det kan handla om allt från vakter, ombyggnad av lokaler till att tvingas hyra dyrare lokaler eftersom säkerheten inte kunde garanteras i de tidigare.

Vi brukar inte anmäla konton som skriver hat och hot eftersom det händer så frekvent. Det som tar mest tid för oss på sociala medier är att rensa kommentarer. Så det skulle ta väldigt mycket resurser om vi också skulle anmäla kontona. Och vi vet att det ofta ändå inte hjälper att göra det. Så vi får ingenting tillbaka för den tid vi lägger ner på att anmäla, det känns inte som att det gör någon skillnad.

Jag tror att 2018 var ett wake up call för väldigt många som aldrig blir utsatta för hat och hot. För så många såg vad som hände i Almedalen. Så för mig var det också bra att många kom att inse vad som händer och att något måste göras. 2018 var nog året då många insåg allvaret.

Regeringen har gjort vissa ekonomiska satsningar på säkerhetshöjande åtgärder riktade till civilsamhället. Kammarkollegiet har fått ansvar att fördela medel som ska gå till till exempel säkerhetshöjande ombyggnader av lokaler, vakter och dylikt. Men det finns många problem med de medel kammarkollegiet delar ut. För det första är det väldigt få organisationer som känner till att de finns. För det andra är de utformade för att särskilt riktas mot organisationer som har fasta lokaler som nyttas av en och samma organisation över lång tid. Framförallt religiösa byggnader så som synagogor, moskéer och kyrkor. Det är därför också till stor utsträckning religiösa organisationer som söker medlen. Men ungdomsrörelsen har ofta inte samma förutsättningar som religiösa samfund. Få har tillgång till egna eller fasta möteslokaler. Det är därför svårt för majoriteten av ungdomsrörelsens organisationer att få stöd från Kammarkollget.

För det tredje är medlen som fördelas för små. När medlen först tilldelades var avsikten att de skulle gå till religiösa organisationer enbart, men sedan dess har målgruppen breddas för att komma större delar av civilsamhället till dels. Däremot är medlen som fördelas desamma. Enligt den nya förordningen ska

alltså fler organisationer dela på samma pott som från början var tänkt till ett fåtal. Detta urvattnar stödet.

För att de medel som kammarkollegiet fördelar ska göra verklig nytta för ungdomsrörelsens organisationer behöver det därför göras om. Dels måste medlen anpassas efter barn- och ungdomsorganisationers förutsättningar som ofta skiljer sig från etablerade religiösa organisationer. Dels måste medlen bli större så att de som i dagsläget använder dem inte ska bli lidande. Informationen om vilka som kan söka medlen, hur man söker dem och att de överhuvudtaget finns, måste förtydligas.

”Jag försöker bara gå vidare”

Ibland blir jag ledsen. Men nittioåtta procent av tiden är jag whatever, det här har jag läst innan. Men ibland blir faktiskt jag ledsen. Kanske lägger upp en printscreen på instastory för att visa att så här är min vardag. Och sen gör jag inte så mycket mer av det.

När vi gjort den här rapporten har varit viktigt att försöka förstå hur de som utsätts för hat och hot faktiskt känner, agerar och reagerar. Vad gör det med en ung person att gå på gång utsätts för påhopp?

Reaktionerna är förstås väldigt individuella och skiftar från gång till gång. Men vi har genom intervjuerna kunnat se vissa gemensamma drag och metoder för att hantera och bearbeta utsattheten. Dels för att andra att känns igen sig och dels för att förstå problematiken, hitta vägar framåt och kunna erbjuda bättre stöd när det behövs

Jag försöker att inte låta det påverka mig utåt

Ett gemensamt drag är ensamheten. Många känner sig ensamma och utelämnade i sin utsatthet. Hat som riktas mot individer bärs ofta av individerna själva. I vissa fall pratar de med någon om vad de upplever men ofta försöker de förtränga och gå vidare. Men många gånger, också eftersom hatet och hotet är så vanligt förekommande, berättar de inte om vad som hänt. Särskilt inte om det som uttrycks faller inom den kategori av hat som uppfattas som vardagsmat.

Många spenderar mycket tid med att kolla igenom sina egna och organisationens sociala medier- flöden och ta bort hotfulla och hatiskas kommentarer. Helst innan andra medlemmar hinner se dem. Flera av de vi pratat med som har höga poster i sin organisation tar själva på sig ansvaret att rensa upp för att skydda andra från hatet och hotet. Och det kan vara tärande att vara den som ser allt och dessutom ansvarar för att ingen annan ska behöva se. En vi intervjuade beskrev att hen ibland kan känna sig som i en bubbla där allt man ser är hat och hot som riktas mot en. I de situationerna är det

När jag skrev en debattartikel nyligen var det ganska många höger troll som kommenterade. Men de brukar jag bara snabbt filtrera bort.

När du säger ”filtrera bort”, menar du rensa bland kommentarerna?

- Nej, jag försöker bara gå vidare liksom. Inte lägga dem minnet och inte svara på dem.

lätt att känna sig ensam och utsatt. Det som skrivs skadar självbilden och hen berättar att man börjar tro att alla verkligen hatar en.

- Känner du att du reagerar annorlunda på hat och hot nu jämfört med för några år sedan?

- Ja, jag är nog avtrubbad. Men i perioderna när det är mycket, då har det verkligen tärt. Jag har lite olika verktyg för hur jag hanterar det. Som att försöka prata med någon av vad som har hänt. Sen försöker jag inte låta det påverka mig även om det är svårt. Det påverkar mig såklart inåt men jag försöker att inte låta det påverka mig utåt.

I den ensamma utsattheten försöker flera av de vi pratat med att sortera bort vad som sägs och skrivs om dem. De tittar bort och går vidare. För det mesta säger de att det funkar hyggligt, och framförallt, vad är alternativet? Men många berättar också att det är tärande att ständigt vara på sin vakt, särskilt när hatstormen i perioder blir större och mer personlig än vanligt.

”Jag kan ta lite kvinnohat...”

Många av de vi pratat med tillhör utsatta grupper och minoriteter. De är offentliga röstbärare och opinionsbildare som engagerar sig för en mängd olika frågor kopplade till sin organisation. De är vana och till och med ofta uppvuxna med hat, hot och trakasserier. För att hantera situationen skapar många, ofta utan att vara medvetna om det själva,

egna kategorier och rangordningar bland olika typer av hat och trakasserier som de utsätts för.

De vi pratat med som engagerar sig inom organisationer som driver politiska frågor uttrycker ofta en acceptans mot hatiska och hotfulla kommentarer som riktas mot deras politiska åsikter. Men när hat angriper deras person på rasistisk eller homofobisk grund känns slaget hårdare. Andra försöker bortse också från rasistiska kommentarer men beskriver direkta hot som särskilt påfrestande.

Jag är nog avtrubbad... Det är lättast att bara glömma bort och låtsas som ingenting. Den där vardagliga rasismen, den får man ändå.

Rangordningen av hat och hot är väldigt individuell. Men många tycks ha en personlig mental gräns för vad de kan utstå. För vissa går gränsen vid rasism, för andra vid sexism eller funkofobi. Det andra, den typ av hat och hot som kategoriseras under gränsen verkar de vi pratat med normalisera och försöka skaka av sig. Det är en så integrerad del av vardagen att det hade blivit omöjligt att hantera om varje påhopp hade sårat en på djupet.

Det har för vissa av oss som arbetat med det här projektet varit överraskande att höra de intervjuade berätta om deras utsatthet och hur de rangordnar olika typer av hat och hot. För oss i projektet som sällan eller aldrig utsätts hade varje angrepp säkerligen uppfattats som väldigt smärtsamt och obehagligt. Men av de som utsätts ofta, och har blivit det under lång tid, tycks nästan alla

hantera hatet och hotet genom att sortera bland det. Vissa saker, det som uppfattas tillhöra vanligheten, slås snabbt undan. Annat, det som uppfattas som särskilt grovt, sårar och skadar på djupet.

Jag kan ta lite kvinnohat. Okej om någon säger "håll käffen din hora". Men om någon säger att jag ska vara tyst för att jag har mörkare pigment. Då gör det ont.

Poängen är inte att det hat och hot som tillhör vanligheten är acceptabelt. Snarare tvärt om. Det visar hur långt det har gått när hat och hot som för många hade uppfattats som djupt obehagligt, snabbt filtreras bort av ungdomsrörelsens representanter.

Jag tar inte åt mig personligen om någon säger att jag är en jävla miljöpartist. För då är det mot partiet. Men jag tar åt mig när någon säger att den vill döda mig för att jag har mörkare hårfärg. För då är det ju riktat mot mig.

Jag är nog luttrad...

Nära besläktat med rangordningen av hat och hot är normaliseringen. Det är inte lätt för den som är utsatt att själv uppfatta hur långt normaliseringen har gått. Det ligger i normaliseringen natur – det onormala blir normalt. De organisationer och personer som både i sin vardag och i sina uppdrag regelbundet utsätts för hat och hot vänjer sig vid utsattheten. De filtrerar bort och går vidare.

När vi i intervjuerna har frågat om de upplever att hatet och hotet har normaliserats i organisationen eller hos de själva, var ofta svaret att de inte vet. Men att en normalisering har skett råder det ändå ingen tvekan om. Det framkommer alldeles klart i intervjuerna.

När vi till exempel frågade om organisationen på något sätt anpassat sin verksamhet eller sina aktiviteter på grund av hat och hot var ofta det spontana svaret nej. Men när vi ställde mer specifika följdfrågor om de ställt in planerade aktiviteter eller tackat nej till att delta i debatter på grund av hotbilden, blev svaret vanligtvis - Ja, såklart – följt av flera exempel på hur verksamhet faktiskt hade anpassats på grund av hat och hot.

Liknande indikationer på normalisering kom när vi frågade om vad de utsätts för. En organisation berättade inledningsvis att de är förskonade från hat och hot och sa att det nog framförallt är politiska organisationer som utsätts. Men längre in i samtalet framkom att organisationen visst är utsatt. Till synes regelbundet och väldigt allvarligt. Bland annat visade de ett Youtube-klipp med organisationens barnkör där kommentartråden under var fylld av grov rasism och påhopp. Filmen var inte organisationens egen och de hade därför

ingen möjlighet att ta bort kommentarerna. Efter en del funderande och rannsokande visade det sig att kommentarerna på Youtube-klippet inte alls var en udda fågel. Organisationen utsätts inte sällan för drev på sociala medier, hat hot och smutskastning. Liknande situationer uppkom i flera andra intervjuer. Vissa påtalade det själva och kom under intervjun på sig att de nog blivit luttrade.

Det är det här som är det farliga med normaliseringen av hat och hot. De som själva dagligen upplever det och utsätts kopplar sällan vad de är med om till hat och hot om det inte är särskilt allvarligt. Hatet och hotet blir vardag, normaliseras och förträngs. Vi måste alla vara på vår vakt för att stoppa normaliseringen. Därför måste vi ständigt uppmärksamma varandra på när något är över gränsen. Vi får inte glömma hur det demokratiska samtalet bör vara – inkluderande, respektfullt och tillåtande – och att hat, hot, kränkningar och trakasserier är avarter som inte har plats i det offentliga samtalet.

Jag blockerar konton ibland, men jag tar inte bort kommentarer. Jag vill att folk ska se. Det blir så tydligt att när jag skriver något och så blir det en massa hat och hot. Då vill jag att folk som är vettiga ska se det. För om jag tar bort kommer ju ingen tro på eller förstå det jag upplever

Och självklart kommer det bara så här som att lappjävlar, bara till en vanlig same. Men det är som det är, jag tar det inte så seriöst nu för tiden. Det känns som att det här vardagliga, det orkar man inte ens reagera på utan det bara finns.

”Vi har en lista i våra huvuden”

I den här delen tar vi upp hur ungdomsrörelsen, eller i alla fall de vi pratat med, på en organisatorisk nivå hanterar hatet och hotet – vilka strategier och rutiner som finns i händelse av att något inträffar, och vad som görs för att minska risken för att något ska inträffa.

Vad vi kan se finns det stora skillnader mellan olika organisationer i hur långt man kommit med att ta fram och implementera handlingsplaner, rutiner och strategier.

Flera som vi pratat med berättar att organisationen inte har några formella handlingsplaner. Istället förlitar man sig på relationer inom organisationen. Man pratar med varandra, frågar hur det står still och om personer som utsatts behöver något. På samma sätt har de flesta vi pratat informella riktlinjer om att de inte öppet publicerar möteslokaler eller var de ska hålla evenemang och aktiviteter. De går aldrig till eller från aktiviteter ensamma och bor inte själv när de har verksamhet på annan ort.

Det finns ingen lista. Men det finns väl en lista i våra huvuden liksom. Att det enda vi kan göra är ju att polisanmäla och sedan fråga om vi kan vara stöd, ge psykologisk hjälp eller något sådant där. Så det är väl den rutinen vi har.

För många är de här informella rutinerna tillräckliga i nuläget. Ofta finns det någon att prata med och de flesta är medvetna om riskerna vissa aktiviteter medför och planerar därefter. Men det finns fördelar med att ha en nedskrivna handlingsplan. Muntliga

metoderna kan glömmas bort när personal och förtroendevalda byts ut. Nya engagerade kan då på egen hand tvingas återupptäcka vad som behövs göras när något händer och vilka rutiner som behövs för att minska risken att det händer igen.

Vi har sett att hat och hot kan blossa upp i omgångar. Under perioder upplever många organisationer inget alls. Men plötsligt händer något som utlöser en hatstorm och förvärrar hotbilden. Att efter en lång period av lugn plötsligt bli utsatt riskerar att leda till att man inte längre vet hur man ska hantera situationen. Det är en av fördelarna med formaliserade handlingsplaner och strategier - kunskapen och rutinerna har större möjlighet att institutionaliseras och mindre ansvar, erfarenhet och kunskap krävs hos den enskilda medlemmen.

”Bara ytterligare ett dokument”

Vad är det som gör att många organisationer inte har handlingsplaner för att hantera hat och hot? Det kan förstås finnas många svar på den frågan. Ibland handlar det säkert om att det bara inte hunnit tas fram. För många organisationer finns det heller inget behov. Vi ska komma ihåg att majoriteten av ungdomsrörelsens organisationer i nuläget inte är drabbade. Och även för de organisationer som utsatts är handlingsplaner inte en universallösning på problemen. Som en vi intervjuade sa är lätt hänt att handlingsplaner hamnar i en undangömd pärm någonstans och då gör de ändå ingen nytta. Och det är förstås sant. En handlingsplan som inte kontinuerligt uppdateras och implementeras inom hela organisationen blir lätt bara ytterligare ett dokument.

Men i intervjuerna har vi också sett andra skäl till att hat och hot inte diskuteras så öppet som det kanske borde. Dessa tänkte vi diskutera nu.

“Det är oansvarigt att skrämma upp medlemmar”

När vi under intervjuerna frågat om nya förtroendevalda blir informerade om riskerna i engagemanget, att de kan utsättas för hat och hot, är många tveksamma. Man vill inte skrämma medlemmar i onödan. Det är inte alltid enkelt att få medlemmar att ta förtroendeuppdrag. Det kan då vara avskräckande att direkt i introduktionen berätta om riskerna med uppdraget, säger många. Vår bild är att det här är en faktor till att handlingsplaner och strategier inte tas fram i vissa barn- och ungdomsorganisationer och till att risken för hat och hot inte ingår i introduktionen av nya förtroendevalda. Det är helt enkelt obekvämt att prata om.

Jag tycker det är oansvarigt att skrämma upp medlemmar men det är också en vardag för vissa och då är det också viktigt att prata om det.

En annan faktor kan vara att hat och hot inte alltid är ett generellt problem inom vissa organisationen utan särskilt drabbar ett fåtal individer. Risken är då att hat och hot inte uppfattas som ett problem för organisationen utan snarare som ett problem för de individer som drabbas.

Men bilden av hat och hot som ett individuellt snarare än ett organisatoriskt problem riskerar att bli en självförstärkande spiral. Om det inte finns tydliga rutiner för hur medlemmar på lokal nivå eller förtroendevalda nationellt ska rapportera vad de utsätts för finns risken att mycket av hatet aldrig kommer upp till ytan. Att det aldrig når förenings- och förbundsstyrelser. Handlingsplaner och strategier kan därför också fylla en informerande funktion. De skapar formaliserade kommunikations- och rapporteringsvägar vilket kan minska risken för att problemen underskattas, och därmed att behovet av handlingsplaner och strategier också underskattas.

De organisationer som vi pratat med som har mest utarbetade handlingsplaner och strategier är de där hela målgruppen riskerar att utsättas för hat och hot. Där alla i organisationen själva har upplevt eller på nära håll sett hat och hot. I de organisationerna finns inte risken att problemen underskattas eftersom alla är införstådda med riskerna engagemang kan innebära. Hat och hot blir inom dessa organisationer per automatik ett organisatoriskt problem som kräver formaliserade handlingsplaner och strategier.

Det finns alltså många organisationer inom ungdomsrörelsen som har stor kunskap och väl utarbetade rutiner för hur man kan hantera hat och hot. Både innan och efter något inträffar. Det är därför rimligt att lyssna och lära av dessa. I nästa del har vi samlat några av de rutiner och tips som de organisationerna delat med sig av.

Några korta tips

I den här delen har vi samlat upp de strategier och metoder som våra medlemsorganisationer berättat om i intervjuerna. Vi kommer däremot inte presentera en mall för handlingsplan eller strategi. Det finns andra med mer erfarenhet som gör det bättre. Vi rekommenderar till exempel Make Equal som på sin hemsida nathatshjopen.se har massor av bra tips och strategier för att hantera hat och hot inom civilsamhället. Förhoppningsvis kommer vi på LSU i framtiden kunna erbjuda sådant stöd. Men vi är inte där än. Det vi kan göra här och nu är att beskriva vad våra medlemsorganisationer berättat under intervjuerna.

Prata med varandra!

Ingen ska behöva vänja sig vid hat och hot och ingen som är utsatt ska behöva känna sig ensam. Att de som drabbas inte berättar vad de utsätts för betyder nödvändigtvis inte att det inte påverkar dem. Som framkommit i intervjuerna är tystnaden ett sätt att skydda sig själv och andra. Det är en metod för att försöka ignorera hatet och gå vidare. Men att hantera det själv kan vara väldigt påfrestande.

De allra flesta som vi intervjuat som upplever hat och hot trycker på en och samma sak för att hjälpa och stödja de som utsätts – prata med varandra. Genom att berätta för andra om vad man själv upplever och genom att berätta att man sett vad den andra är utsatt för kan man tillsammans minska känslan av ensamhet och motverka att hat och hot normaliseras.

Av de vi pratat med upplever nästan alla att deras organisation har varit till stor hjälp när utsattheten har varit särskilt stor och just möjligheten att prata om upplevelserna med andra har underlättat.

Dela på ansvaret!

Många gånger är det en och samma person, ofta ordförande eller Generalsekreterare, som hanterar organisationens sociala medier-konton, kollar kommentarer, raderar och rapporterar olämpligheter. Det kan vara betungande för en person att känna sig ensamt ansvarig för att hålla koll och skydda andra från att se näthatet. Försök därför dela på ansvaret. Särskilt i perioder när organisationen är eller riskerar att bli särskilt utsatt. Om ni delar på bördan blir den förhoppningsvis också enklare att bära. Det kan också motverka ensamheten om ni är två eller fler som ser vad som händer.

Stötta den utsatta!

Om ni märker någon i organisationen är utsatt för hat, hot eller trakasserier är det viktigt att hen får känna att organisationen finns där som stöd. Fråga hur personen mår, om ni kan hjälpa till med något. Alla reagerar olika på utsatthet och många har berättat att de gärna inte delar med sig av sina upplevelser för andra medlemmar för att inte skrämna upp dem. Så fråga hellre en gång för mycket. Som sagt, ingen ska behöva bära utsattheten själv.

Det kan också vara bra att försöka avlasta den utsatta. Kanske kan någon annan i organisationen kolla igenom den utsattas kommentatorsfält på sociala medier. Särskilt när någon har uttalat sig offentligt eller gjort något annat som kan leda till offentlig uppmärksamhet och hatstormar.

Polisanmäl!

Det finns en stor skillnad mellan hur många som uppger att de utsätts för hot och hur många som polisanmäler. Det finns många anledningar till det. Det kan vara jobbigt att gå igenom en polisanmälprocess när man just utsatts för hat och hot. Vidare det är tidsödande, särskilt som många upplever att det sällan leder till något. Men för att vi effektivt ska kunna motverka hat och hot måste vi ha en klar bild av omfattningen, vilka som utsätts och vad de utsätts för.

Polisanmälan är ett viktigt steg för att förbättra myndigheternas kunskap och sätta press på makthavare. Förhoppningsvis kan det också ha en avskräckande effekt som gör att de som hatar tänker en extra gång innan de går till handling. Tänk också på att det inte är den enskildes ansvar att ha koll på om det den utsatts för kan vara brottsligt. Om du utsätts för något som du upplever som kränkande, hatiskt eller hotfullt, anmäl alltid och låt polis och åklagare avgöra brottsrubriceringen.

Lär av varandra!

Det finns massor av erfarenhet och kunskap inom civilsamhället och ungdomsrörelsen kring hur man kan hantera hat, hot och trakasserier. Så när ni träffas, prata med varandra, utbyt erfarenheter, rutiner och kunskap. Vi vill också tipsa organisationer och myndigheter som arbetar med frågan och tillhandahåller kunskap, tips och stöd:

Make Equal:
nathatshjalpen.se

På Make Equals plattform [nathatshjäpen](http://nathatshjalpen.se) finns guider för hur din organisation kan utveckla ert säkerhetsarbete efter era behov. Där finns verktyg för att göra polisanmälan, genomgång av lagstiftning och tips på vad man ska tänka på om man blir utsatt för hat och hot. Rekommenderas varmt.

Näthatsgranskaren:
nathatsgranskaren.se

Näthatsgranskaren är en partipolitiskt obunden förening som arbetar för att minska hatbrott och kränkningar på internet. De granskar, identifierar och polisanmäler potentiella brott på sociala medier. Om du ser hat och hot på sociala medier kan du höra av dig till Näthatsgranskaren så kan de hjälpa till med anmälan. De också hjälpa till att polisanmäla brott som du själv utsatts för. På deras plattform finns även tips på hur du säkrar bevis och polisanmäler.

Brottsoffermyndigheten:
tystnainte.se

På brottsoffermyndighetens plattform tystnainte.se samlas berättelser från debattörer, journalister och politiker som utsatts för hat och hot. Där finns även information från psykologer och andra experter kring hur man kan reagera efter att ha utsatts och vilket stöd som finns att få.

Litteraturlista

Bladini 2017 - Hat och hot på nätet: en kartläggning av den rättsliga regleringen i Norden från ett jämställdhetsperspektiv. Tillgänglig: https://www.nikk.no/wp-content/uploads/Hat-och-hot-p%C3%A5-n%C3%A4tet_170627.pdf

Fernquist, Johan, Kaati, Lisa, Akrami, Nazar och Lindholm, Oskar 2019 - Ansiktet bakom hatet - En analys av en grupp Flashback-användare som uttrycker hat mot journalister. Tillgänglig: https://tu.se/wp-content/uploads/2019/10/Ansiktet_bakom_webbversion_2019.pdf

LSU 2017 – LSU Koll 2017

LSU 2019 - Ungdomsrörelsen i siffror 2019. Tillgänglig: <https://lsu.se/wp-content/uploads/2019/11/Uris2019.pdf>

LSU 2019b –(O)likheter – En rapport om unga minoriteters och urfolks förutsättningar för organisering.

LSU 2020 – LSU Koll 2020

MUCF 2014 – Hat på nätet – Vad får du inte skriva på nätet. Tillgänglig: https://www.mucof.se/sites/default/files/publikationer_uploads/hat-pa-natet.pdf

Näthatshjälpen.se – Hets mot folkgrupp. Tillgänglig: <https://nathatshjalpen.se/a/hets-folkgrupp-rasism/>

Polisen.se, demokratibrott. Tillgänglig: <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/demokratibrott/>

Polisen.se, lagar och fakta. Tillgänglig: <https://polisen.se/lagar-och-regler/lagar-och-fakta-om-brott/it-relaterade-brott/nathat/>

Regeringen 2017 - Till det fria ordets försvar – åtgärder mot utsatthet för hot och hat bland journalister, förtroendevalda och konstnärer.

Svt 2017 - Många vågar inte anmäla hatbrott – ”Mörkertalen är enorma”. Tillgänglig: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/manga-vagar-inte-anmala-hatbrott>

**Ta hotet
på allvar.**